

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Doctoris Francisci Svarez Granatensis, De Societate Iesv,
Jn Celebri Conimbricensi Academia Theologicæ Facvltatis
Primarii Professoris. Varia Opuscula Theologica**

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1618

Cap. VI. De auxilio sufficiente & efficaci.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84352](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84352)

moralis boni actus supernaturalis, ad quem eliciendum nos excitat nostramque præparat voluntatem. Denique tota hæc causalitas reducitur ad motionem finis, quæ metaphorica est, nā per hanc gratiam excitantem, fit vt obiectum, quod amandum proponitur, honestius & amore dignius appareat: & quod timendum, horribilius: quod odio habendum, turpius & sic de cæteris: hoc autem fit, vel magis illuminando intellectum, vel aliquo modo disponendo & inclinando affectum, ex quo iudicium practicum intellectus plurimum pendet.

Auxilium autem physice efficiens seu influens in supernaturalem actum, potissimum est auxilium gratiæ adiuvantis, vt ex superioribus facile constat: nam cū actus supernaturalis sit effectus physicus & realis requirit causam per se efficientem & habentem ad hunc effectum sufficientem vim: voluntas autē humana non habet ex se hanc virtutem sufficientem; & ideo per gratiam adiuvantem compleri necesse est. An vero gratia excitans habeat et causalitatem physicam in actum, iam supra tractatum est: vbi etiam vidimus, eos doctores, qui hoc genus causæ illi attribuant, sub ea ratione, non excitantem, sed adiuvantem gratiam, eam appellare. Vnde è contrario etiam quæri posset, an sit aliqua gratia adiuvans moraliter tantum iuvans ad actum: ita enim aliqui existimant, nam, cum Deus interior consolatur hominem vel illuminat, vt patienter & fortiter sustineat martyrium (verb. gr.) illa est gratia maxime adiuvans, non quidē physice influendo in actum voluntatis, id enim non est necesse: sed moraliter tantum. Aliis vero placet totum hoc genus causæ pertinere ad excitantem gratiam: quia antecedit & præuenit consensum liberum. Et quidem, si hæc gratia detur antequam liber actus omnino inchoetur, tunc id per se notū est. Si autē contingat dari inchoato, iam actu, vt homo in eo perseueret, tūc videtur magis habere rationem concomitantis & adiuvantis gratiæ. Tamen si subtiliter consideretur respectu eius ad quod datur, est moraliter antecedens, & excitans datur enim non ad inchoandum, sed ad perseuerandum in ipso actu: atq; ita præuenit hominem, vt continuantem talem actum. Hæc vero diuersitas ad modum loquendi pertinere videtur, nam secundum rem talis gratia vere est excitans & operans, quia sic in nobis sine cooperatione nostra, libera & præmouet nos ad actum, ad quem ordinatur: nihil autē verat, quod hæc eadem gratia quatenus moraliter dat facilitatem in operando, dicatur etiā adiuvans: nam reuera nos iuuat, & ita de illa interdum sub nomine adiutorii Sancti loquuntur, vt videre licet in superius citatis, præsertim in Fulgentio.

CAPVT VI.

De auxilio sufficiente & efficaci.

Eduz voces, & res, quæ illis significantur, diligenter à nobis explicandæ sunt, quoniam vera præsentis controuersie decisio, ex earum intelligentia maxime pendet. Igitur primum omnium statuendum est illa membra distingui in præsentem quatenus sufficiens gratia præscindit ab actuali affectione, eiusque negationem includit. Constat enim in

quadam significatione, quidquid est efficax, esse etiam sufficiens: non enim potest causa efficaciter efficere, nisi sit sufficiens: potest vero è conuerso causa esse sufficiens & non efficax, id est actus efficiens; vt si sit causa libera, & efficere nolit; vel sit sufficiens tantū in vno genere, & de sit alia causa in alio genere necessaria. In præsentem ergo, auxilium sufficiens præscindit, & includit negationem efficientiæ: erit ergo auxilium sufficiens quod satis est ad efficiendum supernaturalem actum, illum tamen non facit non ex insufficientia auxilii, sed ex libertate voluntatis.

Et quidem, quod detur hominibus huiusmodi auxilium sufficiens, certum de fide est, nam licet in opinione sit positum, ab aliquibus reprobis, vel insignib. peccatoribus, interdum negatur; & an semper actu detur, vel temporibus opportunis tamē simpliciter & absolute quod detur huiusmodi auxilium, & præsertim his, quorum voluntati & culpe tribuitur, quod nō credant, ac non conuertantur, certissimum, ac de fide est. Primo quidem ex illis Scripturæ testimoniis in quibus ad reprehendendos, vel puniendos huiusmodi peccatores, testatur Deus se fecisse, quidquid ad eorum salutem, vel conuersionem satis erat, hanc enim vim habent illa verba, Isa. 5. Quid amplius debui facere vineæ meæ & non feci? Et illa Christi Domini, Ioan. 15. Si non venissem, & locutus fuisset eis peccatum non haberent: nunc autem excusationem non habet de peccato suo: Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit peccatum non haberent, nunc autem videntur, & oderunt & me & Patrem meum: sed vt implicatur sermo, qui in lege eorum scriptus est, quia odio habuerunt me gratis. Nam ex his & similibus locis colligitur, homines accusari non potuisse de peccato, si à Deo non habuissent auxilia quæ ad operandum sufficerent. Nam sicut accusari non potest, qui ob inuincibilem ignorantiam aliquid omittit: ita neque ille, qui ob impotentiam non operatur æqualis enim est excusationis ratio. Vnde vltius ex eisdem colligitur nō posse homines ob aliquam ex his causis excusari semper, cum à Deo habeant quidquid ad volendum, vel operandum sufficit: Hinc. Cle. PP. epist. 3. Si me docente (inquit) ea quæ ad salutem pertinent, recipere quis abnuat, ex semetipso habebit peccandi causam. Quia nimirum, gratia Dei illi non defuisset, si cooperari voluisset. Et propter eandem causam ait Aug. lib. 83. quæst. 68. Tunc (inquit) inchoare aliquem meritum supplicii, cum vocatus venire negligit, quia scilicet, ex tunc cœpit habere auxilium sufficiens. Et multa similia habet tract. 89. in Ioan. & de grat. & li. arbit. capite 2. & sequet. Et in Enchirid. ca. 95. & sequentibus. Vbi adducit duo testimonia, quibus hoc optime confirmatur, vnum est. Matth. 11. Vati tibi Corozaim, vati tibi Bethsaida, &c. Vnde colligit Augustinus, Deus non iniuste noluit saluos fieri, cum posset salui esse si vellent. Fuit ergo illud auxilium ita sufficiens, vt illo conuersi essent Tyrii & Sidonii, si illis datum esset. Aliud testimonium est Matth. 23. Quoties volui congregare filios tuos sicut gallina congregat pullos suos sub alas & noluiisti. Quibus verbis aperte ostendit Christus, nō solum sufficiens, sed etiam pliusquam sufficiens auxilium illi populo datum esse, suaque voluntate restitisse. Ac denique. lib. de correp. & grat. cap. 10. & 11. ait tam angelos, quam homines creatos esse cum sufficiens adiutorio ad non peccandum: quoniam: Si hoc adiutorium (inquit) vel angelo, vel homini quam primum facti sunt defuisset, quoniam non talis natura facta erat, & sine diuino adiutorio posset manere si vellent, non vtique si culpa cecidisset adiutorium quippe defuisset sine quo manere non posset, id est, adiutorium suffi-

II.
Auxilium
sufficiens
dari ho-
minibus.

I.
Quod di-
catur auxi-
lium suffi-
ciens.

sufficiens. Idem late tractat Hieronymus in dialogo. contra Pelagian. ubi inter illa afferit illud Pauli ad Rom. 2. Ignoras, quia benignitas Dei ad penitentiam te adducit, & Cyprian. epist. 76. alias lib. 4. epist. 7. sub finem, ita exaggerat hanc sufficientiam diuini auxilii, ut æqualiter omnibus dari, affirmare videatur. Sed non intelligit de æqualitate simpliciter sed quoad hoc, ut ex parte Dei non denegetur id quoad salutem sufficit. Et eodem modo describit hoc auxilium sufficiens Dionysius cap. 9. de celest. Hierarch. ubi hoc auxilium comparat radiis solis seu lucis, qui ex eodem modo ac semper & super omnia diffunduntur, quod in eodem sensu accipiendum est quo dictum Cypriani. Eandem doctrinam habet Gregorius Nissenus lib. de beatitudinibus, circa illam Beati miserrimos, & indicat Gregorius Nazianzenus orat. 3. tractans illud Matth. 19. Non omnes capiunt verbum hoc sed quibus datum est: exponit enim datum esse omnibus volentibus, velle autem esse vniuersi cuiusque potestate. Idem late Prosper. libro 1. de vocat. Gent. cap. 3. alias 9. & libro 2. cap. 4. 9. & 10. alias 12. 26. & seq. Est ergo certissima hæc veritas, quæ ex Concil. etiam Arausico. can. 25. & ex Trident. sess. 6. cap. 5. & 13. plane colligitur. Neque inter Catholicos hoc est controuersum: quia sciunt non tribui culpæ, quod non est in hominis potestate: neque Deum qui vult omnes homines saluos fieri, aliquem deserere, nisi ab ipso deseratur: vtrumque enim Con. Trid. sup. cap. 11. & can. 18. docuit.

III.

Sed, quamquam in hoc conueniant Theologi, in declaranda tamen hac sufficientia, nonnulla est diuersitas, quam hoc loco necesse est declarare: quia ad præsentem causam erit admodum necessaria. Dicunt ergo aliqui, hoc auxilium esse sufficiens, ut homo possit facere, seu ad posse: non tamen esse sufficiens ut agat, seu ad agendum. Quam dicendi rationem videntur sumpsisse ex quodam modo loquendi Aug. quod primo homini datum est posse perseverare, non autem per seuerare, & quod hominibus non electis datur posse conuerti, non autem conuerti, ut constat ex citatis locis, & ex toto lib. de præd. Sanct. & sæpe aliis. Veruntamen hæc explicatio auxilii sufficientis in eo sensu, quo ab his Theologis traditur, non est vera, & repugnantiam in se inuoluit, & non satis explicat Scripturas loquentes de hoc auxilio sufficiente. Ut ergo res tota exacte declaratur aduertendum est: cum dicitur auxilium sufficiens dari homini, ut possit operari, vel non peccare, quo ibi distinguenda esse: vnum est id quod formaliter datur per auxilium: aliud est, id quod est quali terminus seu finis talis auxilii. Quod formaliter datur per auxilium sufficiens est posse: terminus vero, seu finis propter quem datur, est velle, seu perficere. Cum ergo dicitur auxilium sufficiens dari ad posse seu propter posse, si intelligatur quasi de formali effectu auxilii, verissimum est: datur enim ut hominem constituat simpliciter potentem ad volendum: si autem intelligatur de fine, seu termino propter quem datur, falsum est: nam potentia non datur propter posse tanquam propter vltimum terminum, sed propter operari, sic ergo, auxilium sufficiens non solum est ad posse, sed ad operari. & ideo ut reuera sit sufficiens, non tantum dare debet sufficientiam ad posse, sed etiam ad operari: imo non potest dare primum sine secundo. Nam potentia non potest simpliciter potentem constituere in aliquo genere: nisi in illo sit sufficiens ad suum actum. Neque Augustinus in eo sensu distinxit inter auxilium ad posse & ad velle: quod vnum sit sufficiens ad actum & non

aliud, sed quod vnum habeat actum coniunctum, & non aliud: potest autem esse sufficiens ad actum & non habere illum coniunctum ob liberatam operantis. De hoc vero Augustinus. testimonio plura inferius cap. 14.

Est igitur de ratione auxilii sufficientis, ut ad operandum sufficiens sit, nam aliqui non posset culpæ attribui operationis defectus, sicut etiam ergo homini non præcipitur, ut possit, sed ut faciat, ita ei dandum fuit auxilium sufficiens, non ut possit tantum, sed ut etiam faciat, si tamen facere voluerit: hoc enim relictum est in eius voluntate: sed necessarium fuit prius constitui in eius potestate: & hoc factum est per auxilium sufficiens: Et hoc est quod Concil. Trid. dist. can. dixit: Deus non iubet impossibilia, sed iubendo monere quod possis, & petere quod non possis, & adiuvare ut possis. Et inferius Seruant (inquit) seruantur eius, quod vique cum diuino auxilio prestare possunt. Atque hinc fit, de ratione auxilii sufficientis, si proxime & actu sufficiens sit, esse, ut includat omnia auxilia necessaria simpliciter, quæ per modum principii cōcurrunt ad supernaturalem actum: quia hoc auxilium est sufficiens per modum potentie: potentia autem ut sit sufficiens, oportet ut habeat virtutem necessariam ad agendum, & hoc ipsum præferret nomen sufficientis, nam si aliquid necessarium principium deest, sine illo non potest aliud operari: ergo aliud non erat sufficiens. Nec enim alia ratione voluntas sine auxilio gratiæ non est sufficiens ad hos actus eliciendos, nisi quia indiget auxilio, sine quo non habet sufficientes vires: ergo quodcumque auxilium detur, si ultra illud est necessarium aliud per modum principii, alterum non poterit esse sufficiens simpliciter, sed ad summum, in aliquo genere, puta ex citatis, vel adiuuantis, moralis, vel physici. Auxilium ergo absolute sufficiens, ex quo loquimur quod constituit hominem simpliciter & proxime potentem ad operandum, necesse est includat omne auxilium necessarium in quouis genere per modum principii.

Loquor autem de auxilio proxime sufficienti, id est, quo homo est constitutus in actu primo ad operandum, ita ut ex parte omnium, quæ prærequiruntur ad operationem nihil ei deest, ad eum modum quo in superioribus libris, cap. 3. diximus, ad vsum libertatis necessarium esse, ut possit omnibus requisitis sit potestas ad agendum, contingit enim hominem, non actu habere omnia hæc auxilia necessaria per modum principii, & nihilominus dici habere auxilium sufficiens, sed illud intelligendum est remote & in potentia, non tamē proxime & in actu. Ut vero hoc etiam modo habeat homo auxilium sufficiens, necesse est, ut sit in potestate eius aliquid facere ad obtinendum illud auxilium, quod proxime sufficiat. Quomodo omnis iustus dici potest habere auxilium sufficiens ad perseverandum in gratia quia licet non actu habeat illud speciale donum, quod ad perseverandum requiritur, tamen, si oret & peiet, & quod in se est, faciat per recepta dona, Deus non negabit illi totum auxilium necessarium: quia non deserit eum, a quo non deseritur, ut ad hoc propositum dixit Conc. Trid. dist. sess. 6. cap. 11. & 13. Quapropter si homini desit aliquid auxilium, quod sit necessarium principium ad eliciendum actum, & nihil possit facere ad obtinendum illud, nullo modo dici potest habere auxilium sufficiens, quia neque actu illud habet: neque est in potentia proxima ad eliciendum actum: neque etiam remote habet illud in potestate sua, morali & humana cum nihil possit ex se facere, quod illud obtineat.

VI. Dices, ergo infidelis, qui actu non illuminatur, neque vilo modo vocatur ad fidem, vel exterius vel interius non habet auxilium sufficiens: quia neque habet actu neque in sua potestate: nihil enim facere potest, quo necessario aut infallibiliter tale auxilium consequatur. Similis difficultas occurrere potest de fidei peccatore, qui cum careat habitu gratiae, & charitatis, caret actu primo per se necessario ad contritionem, & non habet actu gratiam adiuvantem, quae illius vicem suppleat: neque etiam habet in sua potestate, nihil enim facere potest, quo illam infallibiliter obtineat.

Quomodo infidelis non dicitur habere auxilium sufficiens.

Respondetur ad priorem partem, quae directe procedit de auxilio excitante, cum hoc auxilium sit aliquid inherens homini, scilicet, aliquis motus vitalis eius, quando hic motus actu non fit in homine, non habere hominem auxilium sufficiens in actu, quia non actu hominem, excitat neque constituit illum in suo genere proxime potentem ad actum supernaturalem. Neque etiam dici potest habere illud auxilium in potestate sua intrinseca, vt argumentum probat: quia nihil potest viribus naturae facere, quo illud auxilium obtineat: & ideo, quando est in eo, statu & non incipit illuminari, non habet liberum vsu in ordine ad supernaturalem: neque ei attribuitur, si aliquid non faciat, excusatur enim ob impotentiam antecedentem, & inuoluntariam ignorantiam. Dicitur autem potest huiusmodi homo habere auxilium sufficiens, altero de duobus modis iuxta diuersas opiniones, scilicet, vel in cautis vniuersalibus a Deo institutis, vt sunt generalis praedictio Evangelii, sacramentorum Institutio, redemptio Christi, vel certe, quia Deus, quod in se est, omnes illuminat, etiam si ipsi nihil faciant digni illa illuminatione: vel ad illa quicquid per se conferant, quous foras se non semper actu illuminet, sed temporibus opportunis. Vnde eodem modo, quo dicitur homo in tali statu habere auxilium sufficiens, habet illud exhibitum quantum est ex parte Dei: & donatum in actu, & o quidem formali, sed vt dicam) virtuali. Nam cum tale auxilium nullo modo possit esse ab homine id est, ex aliqua actione, vel potestate morali eius necesse est, vt aliquo modo sit actu datum, vel in cautis, vel in preparatione diuinæ voluntatis: quamquam, vt dixi hoc vltimum non satis sit ad moralem potestatem ad actiones supernaturales vel omissiones earum, donec homo incipiat intrinsece illuminari, & fieri potens ad aliquod supernaturale exercendum quo paulatim maiora recipiat.

Ad alteram partem respondetur, fidelem peccatorem habere sufficiens auxilium adiuuans, quod necessarium est per modum principii, quia habet Deum paratum adiuuandum ipsum quotiescumque liberum eius arbitrium per fidem excitatum sese ad suam conversionem applicuerit. Nec refert si hoc auxilium adiuuans, vt in actu primo sufficiens ponatur inherens, siue non inherens sed assiciens iuxta superius declarata. Hoc (inquam) non refert, dummodo tale principium sit sufficienter applicatum voluntati ad cooperandum illi, quoties illa voluerit.

VII.

Quomodo concurrens gratia in auxilio sufficiens comprehenditur.

Atque hinc tandem concluditur, non esse quidem de ratione auxilii simpliciter sufficientis, vt homo actu & in se recipiat illud auxilium, quod est per modum concursus, quia non est de ratione sufficientis principii vt actu operetur: illud autem auxilium non datur, nisi in ipsa actuali operatione, vt declaratum est. Est tamen de ratione auxilii sufficientis, vt illud auxilium, per modum concursus sit aliquo modo in hominis potestate.

stare, sicut superius lib. 1. cap. vlt. dicebamus de generali concursu: est enim eadem ratio: nam etiam hic concursus in suo ordine generalis est: quare necesse est, vt ex parte, Dei, ita sit exhibitus, seu expostus in actu primo, vt ex nostro arbitrio pendeat quod ponatur vel non ponatur in actu secundo: nam ex voluntate nostra applicante se ad opus statim est Deus influet ex vi suae antecedentis voluntatis, si autem nostrum liberum arbitrium suum influxum continuerit, etiam concursus Dei actualis cessabit. Neque alio modo intelligi potest voluntas nostra habens auxilium ita sufficiens, vt simpliciter & absolute sit in potestate eius, supernaturaliter velle, & vel nolle, vt latius ex dicendis constabit.

Auxilium efficax quid.

VIII.

Auxilium efficax est praecipuus scopus, & tota occasio praesentis controversiae, quae nunc est inter Theologos & orta videtur ex alia, quae prius fuit Catholicis cum haereticis. Nam omnes conueniunt, dari nobis a Deo aliquod auxilium efficax: illud enim tractionis nomine significat Christus Ioan. 6. dicens. Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me traxerit eum. Item in illis verbis, Omne quod dat mihi Pater, ad me venit, & in illis, Omnis qui audit a Patre & dicit, venit ad me, iuxta expositionem Augustini de Praed. Sanct. cap. 8. vbi de hoc auxilio efficaciter ait, Esse gratiam secretam, quae cum occulte humanis cordibus, diuina largitate, tribuitur a nullo duro corde respuitur, ideo quippe tribuitur, vt cordis duritia primitus auferatur. Sed difficultas tota & dissensio consistit in explicando, in quo consistat hoc auxilium efficax: & efficacia eius. Nam huius temporis haeretici, non solum fatentur auxilium efficax: verum etiam ita illud exagitant, vt negent praeter illud esse posse aliquod sufficiens. Vocant enim auxilium efficax motionem quandam diuinam, quae necessitatem infert voluntati, vt velit quicquid vult: sine qua negant fieri posse, vt voluntas consentiat: & ideo etiam negant esse aliquod auxilium sufficiens quod hanc efficacem motionem non includat. Sed haec sententia duas haereses continet: vna est, quae negat liberum arbitrium: alia est, quae negat auxilium sufficiens in omnibus, qui non conuertuntur: & ideo Catholicis omnes in hoc sensu negant auxilium efficax: id est, necessitatem, sed in explicando vero auxilio efficacis diuini sunt. Nam quidam, vt omnino à praedictis haereticis recedant, dicunt, auxilium solum dici efficacem ab effectu, quia de facto homo cum illo conuertitur, vel consentit: Vnde negant esse ex se efficacem, sed accedente tantum consensu libero voluntatis, à quo proinde omnino pendet, vt auxilium sufficiens fiat efficax, id est habeat effectum: atque ita facile defendunt, & libertatem arbitrii in his, qui operantur: & sufficientiam auxilii in his, qui non operantur. Verum tamen haec etiam sententia hoc tantum modo declarata, & nihil ei addendo, nobis non probatur, non quia falsa, sed quia diminuta, & quia non satis declarat mentem D. Aug. vt aperte constat ex citato loco, & aliis quae praeced. c. notauimus explicando gratiam operantem, & aliis, quae infra ca. 14. afferemus, veram sententiam explicando. Est etiam illa sententia diminuta in explicando modo loquendi. Scripturae: nam iuxta illa veluti ex accipere contingit respectu diuinæ voluntatis, quod in vno gratia sufficiens fiat efficax & non in alio solum quia alter non vult cooperari & aliter vult: quod licet non possit dici casu fieri respectu Dei, quia sit ex praescientia eius, & ex generali voluntate qua

qua vult creaturam finire motus suos agere & exercere vt August. loquitur lib. 7. De Ciuitat. cap. 30. tamen respectu diuinæ voluntatis non poterit ea differentia illi peculiariter attribui, etiam quoad actuale efficaciam, quam habet gratia in eo, qui conuertitur: hoc autem non est consentaneum modo loquendi scripturæ, vt patet ex illis locis, quæ August. frequenter ponderat: Non est volentis, neque currentis sed Dei miserentis. Ad Rom. 9. & Deus est qui operatus est in nobis velle & perficere pro bona voluntate. ad Philip. 2. & similia, quæ inferius nostram sententiam confirmando afferemus, propter quæ nunc vt probabilius & verius statuimus auxilium non dici efficacius quia facit sed etiam quia vires præbet efficacis: mas voluntati vt Augustinus dicit de grat. & lib. ar. c. 17. nam & proprietates ipsius vocis hoc requirit dicitur enim medicamentum efficax non ex eo solum, quod actu facit, sed & singularem vim habet ad agendum; sic ergo dicitur auxilium efficax, quo fit vt hoc nomen auxilii efficacis non proprie attribuitur illi auxilio, quod est per modum concursus tum quia illud non tam est efficax, quam effectio ipsa: tum etiam quia in illo non potest distingui sufficientia & efficacia: neque illi potest specialis efficacia attribui, sed semper habet eandem actuale coniunctionem cum effectu, tanquam via ad illum: solum ergo datur illa diuinitas, vt supra dixi, de auxilio; per modum principii. Est ergo auxilium efficax illud gratiæ principium, quod peculiarem vim & efficaciam habet ad inducendam humanam voluntatem, vt consentiat. Hac igitur supposita sententia, declarandum superest, quæ & quanta sit hæc vis & efficacia illius auxilii, in quo fit posita & cui auxilio conueniat: scilicet excitanti vel adiuvanti. Quod in reliqua parte huius libri præstandum à nobis est.

CAPVT VII.

An efficax auxilium illud sit, quod physice & ex se voluntatem prædeterminat. Proponiturque sententia affirmans.

Noniam auxilium efficax ad hoc datur, vt voluntas consentiat, & non solum velle possit, sed etiam vt determinate velit id, ad quod per tale auxilium mouetur: ideo efficacia eius videtur consistere in vi quadam determinandi voluntatem ad volendum: inquirimus ergo an sit ita, & quomodo possit intelligi, & cum libertate coniungi. Docent n. quidam Theologi efficaciam hanc consistere in vi quadam prædeterminandi voluntatem ad consentiendum. Dicit autem solet hæc physica prædeterminatio: vt supra libro primo notauimus, quæ per physica aliquid causalitatem, vel effectiuam vel formalem ita indifferentiam voluntatis coarctat, vt sub illa determinatione existens, & in sensu (vt aiunt) composito non possit non consentire illum actum ad quem prædeterminatur. Quem sensum & declarationem physice determinationis præ oculis habere necesse est vt in progressu disputationis nemo possit ambiguis vocibus tergiversari, & rationes eludere. Nam vt in voce determinationis, & vsu eius non sit ambiguitas: additur illa particula physice, vt denotetur hanc determinationem esse omnimodam, & ex intrin-

seca ac propriissima causalitate ortam: atque adeo esse talem, vt nullo modo permittat voluntatem extra illam determinationem tendere, vt sic dicat. Alioquin si determinatio ponatur & non in hoc sensu, contra illam nunc non disputamus. Erit enim illa ad summum determinatio moralis neque explicari poterit, in quo à morali distinguatur, si non sit talis determinatio, vt in voluntate non sit potestas resistendi illi: nam si solum esset quædam inclinatio, cui voluntas non solet resistere, quamuis possit ad summum esse determinatio moralis, de qua postea videbimus.

Est igitur sensus illius sententiæ, Deum in omnibus operibus gratiæ, prædeterminare physice voluntatem nostram ad consentiendum, quodam auxilio & speciali motione ita efficaci, vt ea posita necessaria consecutione sequatur consensus voluntatis non ex aliqua præscientia Dei vel extrinseca suppositione, sed ex propria videlicet efficacia talis motionis vel auxilii, cui in sensu composito id est, supposita tali motione gratiæ voluntas resistere non potest. Quod auxilium ita esse dicunt necessarium ad supernaturalem consentum, vt sine illo impossibile sit voluntatem actum supernaturalem efficere. Quamuis n. (vt supra l. i. notauimus) auctores huius sententiæ interdum conentur effugere hæc verba non potest, seu impossibile est, etiam facta compositione & suppositione auxilii neque aliud possunt consequenter dicere, supposito modo efficaci auxilii, quem ipsi ponunt: atque ita interdum vel inuiti id expriment. Vnde M. Bannez l. p. q. 13. a. 5. circa c. 6. & 7. concl. impugnans quendam lauellii opinionem argum. 5. cum dixisset Deum operari in nobis contra bonum vium liberi arbitrii secundum prædeterminationem diuinam ad declarandum solum sensum in his verbis subdit. Sed docuit aliqui non posse intelligere quomodo actus humanus sit prædeterminatus, & prædeterminatus à diuina prouidentia: a quo necessario sequitur ille actus ex tali causa necessario consequens, & non consequens. Quin potius ipse actus consequens, vt ex tali causa efficacissima, & infusa virtutis accipit libertatem participatam quidem ex dono libero arbitrio, mouente liberum arbitrium, ut non fortiter & suauiter, iuxta modum sue nature, in solutione vero ad 7. eiusdem lauellii, eandem conclusionem repetens ait. Neque effectus diuinae voluntatis nam repetens ait. Neque effectus diuinae voluntatis impediri potest à voluntate nostra, ecce non potest, sed necesse est necessitate consequentia, & impossibilia, quæ voluntas nostra sequatur efficaciam Dei directionis & incursus. Si ergo est necessitas ex tali suppositione impossibile est: vt illa posita non sequatur voluntatis consensus: Vnde paulo inferius interpretans Conc. Trid. ait. Sic Concilium loquitur de auxilio efficaci, quo homo iustificatur, dicendum est quod liberum arbitrium simpliciter, & in sensu simplici potest consentire, si velit non autem in sensu composito & in voluntate, q. 23. art. 3. du. 3. in sol ad c. sic ait, Aliqui existimant, quod collatione diuini auxilii efficacis non sit causa, quæ voluntatem conuersionis in Deum, quia non est sola causa, quæ simul concurrat liberum arbitrium cum diuino auxilio, Et hæc solutio quibusdam Theologis valde placet, non autem placere non potest, quia in huiusmodi solutione consideratur liberum arbitrium ab illis, quasi causa partialis, & coniuncta cum diuino concursu producat effectum conuersionis, cum tamen aliter sese habeat res, quia præmet concurrenti liberi arbitrii effectus est necessarius, quægens necessitate consequentia ex diuino auxilio efficaci: & paulo ante solutionem argum. 6. in textu dixerat in Pelagianam hæresim, declinare diuinum decretum, liberum arbitrium determinare, auxilium dicentem, quod ex se non erat determinatum: quia alioquin